

A TELEKOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZ ÚTJÁN TÖRTÉNŐ TÁRGYALÁS HATÁSAI A BV. BIZTONSÁGRA

The impact of trials via telecommunications on prison security

A telekommunikációs eszköz útján történő tárgyalás (a továbbiakban: távtárgyalás) egy még viszonylag fiatal jogintézmény. Bevezetése a közelmúltban történt, fejlődése évről-évre kimutatható. Az ilyen módon megtartott tárgyalások rendkívül jó hatással vannak a büntetés-végrehajtási szervek biztonságára.

Célom, hogy ezeket a pozitív hatásokat bemutassam, hiszen egy jelenleg aktuális témáról van szó, ráadásul a távtárgyalások rendkívül költséghatékony és biztonsági szempontból kedvező megoldást kínálnak. Az előállítások okozta biztonsági kockázatot a telekommunikációs eszköz útján történő meghallgatásokkal elkerülhetjük, hiszen a fogvatartottat nem kell a bv. intézetből elszállítani, csupán átkísérni a távtárgyalásra kialakított helyiségbe. Bár a COVID-helyzet rengeteg nehézséget állított a bv. intézetek elé, a távtárgyalások számának látható, ugrásszerű növekedése tulajdonképpen annak köszönhető.

Kulcsszavak: távtárgyalás, COVID-19-járvány, biztonság, előállítás, szállítás

Trials by means of telecommunication (hereinafter: „distance trial”) is a relatively new legal instrument. Its introduction is recent and its development can be observed year by year. Trials conducted in this way have a very positive impact on the security of the penitentiary services.

My aim is to illustrate these positive effects, since this is currently an issue and, moreover, distance trials are favorable from a safety point of view and are a very cost-effective solution. The security risk of fabrications can be avoided by telecommunication, as the prisoner does not have to be escorted from the prison, but only transferred to a room for distance trials. Although the COVID situation has created many difficulties for the prisons, it in fact led to a visible surge in the number of distance trials.

Keywords: distance trial, COVID-19 pandemic, security, escort, transport

Előzmények

A bv. szervezet biztonsági rendszere

A büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról szóló 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás határozza meg (a továbbiakban: Biztonsági Szabályzat) a bv. szervezet biztonsági rendszerének fogalmát. Ez alapján „A büntetés-végrehajtási szervezet biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását. A bv. szervnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését, a bv. szerv őrzését, védelmét, a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók életének, testi épségének megővését, a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.”¹ Ugyanakkor soha nem beszélhetünk 100%-os biztonságról, hiszen ilyen nem létezik. Bármikor bekövetkezhet egy természeti katasztrófa, árvíz vagy bármi más, amely a büntetés-végrehajtás biztonságát közvetlenül is érintheti. Előre nem lehet tudni, hogy pontosan mikor, hol és milyen természeti katasztrófa fog bekövetkezni. Ezek az események mindig kihívást jelentenek a bv. szervezet számára. A korábban megtörtént rendkívüli események kapcsán rengeteg tanulságot le tud vonni a büntetés-végrehajtás, így a későbbiek során sokkal hatékonyabban lehet fellépni egy-egy ilyen helyzetnél. Ebben nyújtanak segítséget az esetfeldolgozások.

Biztonsági kockázatok, rendkívüli események

A biztonsági kockázatok a büntetés-végrehajtás biztonsági rendszerét, biztonságos működését veszélyeztető, fenyegető események. Ezek közül a legsúlyosabbnak a rendkívüli események tekinthetők. Ide sorolható például a fogolyzandulás, a fogolyszökés, a fogvatartott halála és a terrorcselekmény. „A rendkívüli esemény olyan esemény, amely a fogvatartás biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyeztet, és külön intézkedések bevezetését teszi szükségessé.”²

Tehát a célunk az, hogy ezeket a rendkívüli eseményeket megelőzzük, illetve, ha már bekövetkeztek, akkor minél előbb megszakítsuk. Mind a megelőzést, mind a megszakítást különböző intézkedésekkel – biztonsági intézkedések, kényszerítő eszköz alkalmazása – biztosítani szükséges.

1 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról, I. fejezet 3. és 4. pont

2 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíráság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól, 48. § (1) pont

Minden rendkívüli esemény bekövetkezése esetén beszélhetünk általános intézkedések bevezetéséről. Ezek a következők:

- „Tájékoztódás a rendkívüli esemény bekövetkezésének valódiságáról, illetve annak súlyosságáról,
- Információ- és adatgyűjtés a rendkívüli esemény minősítéséhez, valamint a további intézkedések megtételéhez,
- Erő- eszközszámvetés elkészítése,
- Megfelelő szintű készenlét (riadó) elrendelése, értesítések megkezdése,
- Az érintett állomány szükséges mértékű tájékoztatása,
- Eseménynapló megnyitása, vezetése,
- A helyszín biztosítása,
- A szükséges elsődleges jelentések, értesítések megtétele,
- A törzs felállítása,
- A szükséges eszközök készenlétbe helyezése,
- A szükséges őrhelyek és szolgálati helyek megerősítése,
- A szükséges korlátozó intézkedések elrendelése,
- A szükséges szolgálati csoportok felállítása, eligazítása,
- A készenlét beszüntetése,
- A tevékenység értékelése, állomány tájékoztatása,
- Intézkedés a felelősség megállapítására (fegyelmi- és/vagy büntetőeljárás kezdeményezése),
- Írásos jelentések megtétele.”³

Előállítás, kísérés, szállítás

Az előállítási tevékenységek célja, hogy a bv. intézetben fogva tartott személyek valamilyen okból kifolyólag egy adott helyen, időben jelen legyenek. A fogvatartottak előállítása a büntetés-végrehajtás egyik legtöbb kockázatot magában rejtő feladata. Különböző szervek, szervezetek (például: rendőrkapitányság, ügyészség, bíróság) kereshetnek meg egy-egy adott bv. intézetet, hogy egy általuk meghatározott időpontra kell előállítani egy elítéltet, vagy a meghallgatására biztosítani szükséges egy külön helyiséget az intézeten belül.

Tehát minden olyan feladatvégrehajtás ide tartozik, amely a bv. intézet elhagyásával jár, így különösen a bírósági tárgyalóterembe, illetve az egészségügyi intézménybe történő előállítás. A bíróság vagy más hatóság írásos megkeresést, idézést küld a börtön részére. Ebben meghatározza, hogy mikor és hová kell szállítani az adott fogvatartottat. A Nyilvántartási Osztály munkatársai a hivatalos szervtől kapott idézés

3 36/2020. (VII. 16.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatáról, valamint a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről, I. fejezet 7. pont

alapján a FÖNIX3 rendszerbe rögzítik az idézett fogvatartottnak, hogy mikor, hol és milyen ügyben lesz tárgyalása. Ez alapján a társosztályok is fel tudnak készülni az adott napi előállításokra, meg tudják határozni hány fő előállító személy szükséges. Ezen kívül, ha másik bv. intézetbe szállítják át a fogvatartottat, a célintézet szintén látja ezen információkat.

A bírósági, illetve az ügyészségi előállítás rejt magában a legnagyobb biztonsági kockázatot. Ezt egy példával a legegyszerűbb alátámasztani. Tegyük fel, hogy egy bírósági tárgyalóterembe kell előállítani a fogvatartottat. Ismernünk kell az adott helyszínt, az épületet, a lehetséges menekülési útvonalakat. A szállítást végrehajtó állományt fel kell készíteni a szállítás közben előforduló váratlan helyzetekre. A fogvatartott a bv. intézetnél rendszeresített szállító járművel, mentőautóval vagy légi járművel, elsősorban őrzéssel szállítható. Biztonsági szempontból a jelenlévők számának, összetételének és az ügy súlyának szintén nagy szerepe van. A legjellemzőbb és legveszélyesebb rendkívüli események az előállítás során:

- az ügy sértettje vagy hozzátartozója támadást kísérel meg az előállított fogvatartottal szemben;
- az eljárás alá vont személy egy viszonylag enyhe ítéletre számít, de helyette egy rendkívül súlyos ítélet születik, ebből kifolyólag az elítéltekből olyan indulatok szabadulhatnak fel, melyek veszélyeztetik a biztonságos előállítást, akár megtámadhatja az előállító biztonsági felügyelőt;
- fogolyszökést is megkísérelhet, melynél még súlyosabb, ha az előállító felügyelő fegyverét megszerzi.

Nem tudhatjuk, hogy adott helyzetben az adott döntés mit vált ki az ügyben fogvatartott személyből. Az is megtörténhet, hogy nem amiatt, hanem attól teljesen független családi ok, egyéb körülmény miatt követ el a fogvatartott rendkívüli eseményt. A fogvatartott előállítását végrehajtó felügyelőnek be kell tartani az előírásokat:

- A kísérést a számára kiadott lőfegyver viselésével ellentétes oldalon hajtja végre, csökkentve annak kockázatát, hogy a fogvatartott a lőfegyvert megszerezze;
- Minden előállítást megelőzően végre kell hajtani a fogvatartott motozását;
- Az előállítás végrehajtásának teljes időtartama alatt figyelni kell, nehogy a fogvatartott illetéktelen személyekkel akár verbálisan, vagy fizikálisan érintkezni tudjon. Vannak azonban ez alól kivételek. Az ügyész vagy a bíró, illetve temetés esetén a bv. intézet parancsnoka engedélyezheti az előállított személy kapcsolattartását. Ez a kapcsolattartás mindig meghatározott személyekre vonatkozik;
- Meg kell akadályozni, hogy illetéktelen személynek átadjon bármit az előállított, illetve tőle átvegyen.

Kísérés

Ez a változat mindig bv. intézeten belüli mozgatót, előállítását jelent. Biztonsági szempontból egy nagyon ideális forma. Kevesebb a kockázat, kisebb a fogolyszökés elkövetésének valószínűsége, hiszen a bv. intézet falain belül tartózkodik végig a fogvatartott. A kísérés főleg a rendőri kihallgatások, ügyvédi beszélők esetében a leggyakoribb. A nyomozó hatóság tagja vagy a fogvatartott meghatalmazott védője írásos megkeresést küld a bv. intézet részére, hogy mely napon érkezne egy adott fogvatartotthoz. Ez alapján a bv. intézet elő tudja állítani a megkeresésben foglaltaknak megfelelően. Azonban a távtárgyalás is a bv. intézeten belüli mozgatók közé tartozik tekintettel arra, hogy a fogvatartott nem hagyja el a bv. intézet területét.

A bv. szervet legalább huszonnég órával a személyes meghallgatást megelőzően írásban megkeresi az adott szerv vagy a képviselő. A megkeresésben megadja az érintett személyes adatait, akihez jönni szeretne, a meghallgatás, vagy ügyvédi beszélő pontos időpontját.

A kísérések, belső mozgatók keretében a bv. intézet számára rendkívül kedvező, hogy míg az előállításnál legalább 2 fő személyi állományi tag szükséges, itt elegendő 1 fő is. Emellett a bv. intézeten belüli meghallgatásokra az átkísérés a fogvatartottak szempontjából is ideális, hiszen nem kell egy másik börtönbe átszállítani, ahol adott esetben akár több napot is el kell töltenie, illetve nincs több órás utazás. Ennek az előállítási formának javára értékelhető, hogy a külső személyekkel való incidens is elkerülhető, hiszen az adott személy csupán a hatóság tagjával vagy meghatalmazott ügyvédjével kommunikál meghatározott időben, majd azután visszakísérésre kerül elhelyezési körletére. Belső előállítás esetén is rendkívül fontos a fogvatartott motorozása, hiszen az intézeten belül is megpróbálhat tiltott tárgyat eljuttatni egyik helyről a másikra. Ennek megelőzése a büntetés-végrehajtás biztonságos, zavartalan működéséhez elengedhetetlen.

Szállítás

A szállítások tekintetében beszélhetünk központosított szállításról és célszállításról. Bármelyik formáról is legyen szó, bizonyos alapszabályokat a végrehajtásra vonatkozóan is meg kell említeni. A szállítás mindkét formáját úgy kell végrehajtani, hogy a lehető legrövidebb ideig tartson, ezért a meghatározott útvonaltól eltérni nem lehet. Vannak olyan esetek, amikor nem tudja a bv. szerv valamilyen oknál fogva biztosítani a szállítás biztonságát. Ezekben az esetekben akár más rendvédelmi szerv segítségét is kérheti. A szállítást végrehajtó állományt a feladat végrehajtása közben előforduló váratlan helyzetekre fel kell készíteni. Ide értendő többek között a közúti baleset, forgalmi akadály, fogvatartott szökése, rosszulléte, a szállítmányt érő támadás.

A mozgáskorlátozó eszközök tekintetében is külön szabályok vannak. Minden járműben legalább annyi mozgáskorlátozó eszközzel kell rendelkezni, amennyi a szállított személyek száma. Ebbe nem számolandó bele az előállító személyi állomány részére alapfelszerelésként biztosított kényszerítő eszköz. A fogvatartott szállítását megelőzően kötelező a motozás végrehajtása, melynek célja a tiltott tárgyak előtalálása. Az elítélt motozását mindig úgy kell végrehajtani, hogy ne maradjon nála olyan tárgy vagy eszköz, amellyel a szállítás biztonságát veszélyeztetheti.

Szállításuk végrehajtása elsősorban őrzéssel történik, azonban mozgásában akár ideiglenes jelleggel korlátozott személyek gépjárművel történő mozgását úgy kell végrehajtani, hogy a biztonságos utazás feltételei adottak legyenek, a kapaszkodási lehetőség biztosított legyen. Megtörténhet, hogy az útba eső bv. intézetben növelik a szállítandó fogvatartottak létszámát, mely a biztonsági kockázatot is növeli. Ezzel egyidejűleg azonban, ha a szállítás biztonsága nem biztosítható az útba indított felügyelők létszámával, az útba eső bv. intézet vezetője, ahol a szállítandó rabok létszámát növelik, köteles biztosítani a biztonságos végrehajtáshoz szükséges biztonsági felügyelőt. Mindezeket a szállítási tervben kell dokumentálni.

Központosított szállítás

A körszállítások immár megszüntetésre kerültek, helyüket a központosított szállítások vették át. Elég nagy biztonsági kockázatot rejtett magában, hogy több száz fogvatartottat egy adott helyre, Budapestre szállították az ország összes bv. intézetéből. Ezeknek a személyeknek a tömeges mozgatása rendkívül kockázatos, hiszen bármikor bekövetkezhet egy rendkívüli esemény. Ebben az esetben a fogolyzendülés, illetve a fogolyszökés kerülhetne szóba, mint legvalószínűbb rendkívüli esemény. Azonban a fogvatartottak közötti konfliktusok is előfordulhatnak, hiszen nem csupán egy-két ember találkozik egymással, hanem adott esetben több száz fő. Elegendő lehet egy csekélyebb súlyú probléma, mely egy komolyabb esemény kezdetét is jelentheti. Az sem elhanyagolható tény, hogy szállítás közben is bármikor bekövetkezhet egy rendkívüli esemény.

A fogvatartottak központosított szállítását engedélyeztetni kell (anélkül nem lehet szállításba helyezni), amit a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának Nyilvántartási és Logisztikai Főosztálya végez. Központosított szállítások alkalmával minden bv. intézet elszállítja az engedélyezett létszámú fogvatartottat a Budapesti Fegyház és Börtönbe.

Minden intézet az adott héten előállítandó fogvatartottakat szállítja, illetve akiket végleg átszállítanak a másik börtönbe. Ennek egyik célja tulajdonképpen, hogy az úgynevezett

„letöltőházak”⁴, melyek nem rendelkeznek megfelelő létszámú előállító személyzettel, átadják az előállítás helyéhez legközelebb eső bv. szervnek az adott fogvatartottat, így csökkentve a leterheltséget. A központosított szállítások alkalmával általában az előző héten elszállított, tárgyalásra előállított fogvatartottak többsége visszaszállításra kerül az „anyaintézetébe”. A kisebb, „vármegyei házak” a központosított szállítások alkalmával is tudják csökkenteni saját létszámukat, ezzel elkerülve a túltelítettséget.

A központosított szállítások alkalmával a fogvatartottak végleg átszállításának több oka is lehet. Vannak olyan fogvatartottak, akik saját maguk vagy meghatalmazott védőjük által nyújtottak be átszállításuk iránti kérelmet. Ez esetben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának döntése alapján kerülhet engedélyezésre az átszállításuk. Más esetekben a fogvatartottak szabadulásuk okán kerülhetnek átszállításra a lakóhelyükhöz közelebb eső bv. intézetbe.

Célszállítás

Célszállítások leggyakrabban abban az esetben alkalmazhatóak, ha egy vagy több fogvatartottat rövid időn belül máshová kell átszállítani. Ez lehet akár egy fegyház végrehajtási fokozatú, egy fiatalkorú, vagy éppen egy női fogvatartott is. Például, ha az Államrendőrségi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetbe a Szekszárdi Rendőrkapitányság munkatársai elővezetnek egy női fogvatartottat szabálysértési elzárás letöltésére, akkor haladéktalanul intézkedni kell az elszállítására annak letöltésére, egy női elhelyezésére szolgáló részleggel rendelkező bv. intézetbe, ugyanis az adott intézet nem rendelkezik női fogvatartottak elhelyezésére szolgáló külön részleggel. A 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. kódex) 99.§ (1) alapján a férfiakat a nőktől el kell különíteni.

Célszállítás során ugyancsak fennáll a veszélye egy esetleges rendkívüli esemény bekövetkezésének. A szállítás közben bekövetkező események közé sorolhatjuk a jármű üzemképtelenné válását, az útközben bekövetkező közlekedési, közúti balesetet, a fogvatartott rosszulletét, a szállító járműből történő fogolyszökést, a szállító járművet érő esetleges támadást.

Elsőként említhetjük a jármű üzemképtelenné válását, ami műszaki hiba eredményeképpen is bekövetkezhet. Amennyiben a gépkocsi egy baleset miatt nem tud tovább haladni a célintézetbe vagy a bíróság tárgyalóterméhez, szintén akadályba ütközik a szállítás egészen addig, amíg az esemény felszámolása tart, illetve adott esetben a másik jármű a helyszínre meg nem érkezik. Az ilyen jellegű események felszámolása

4 A letöltőházak nagyobb létszámú fogvatartott befogadására képes, a szabadságvesztés letöltésére szolgáló bv. intézetek.

több órát is igénybe vehet. Eközben folyamatosan figyelemmel kell kísérni a forgalmat, azt akadályozni nem lehet, illetve őrizni kell a fogvatartottakat.

Útközben a fogvatartott akár rosszul is lehet és intézkedni kell a mihamarabbi orvosi ellátása érdekében. Amennyiben az orvos a fogvatartottat egészségügyi intézménybe utalja, és továbbszállítása nem lehetséges, a szállítványvezető köteles gondoskodni az egészségügyi intézménybe történő előállításáról. Ha a szállítványvezető úgy ítéli meg, hogy a szállítás folytatása csökkentett biztonsági felügyelettel nem biztonságos, helyben marad és segítséget kér a legközelebbi bv. intézettől vagy az illetékes rendőrkapitányságtól.

A szállító járművet érheti egy esetleges támadás, mely irányulhat a fogvatartott kiszabadítására, vagy épp „kiiktatására” is. Ez nagy biztonsági kockázatot jelent.

A szállítás során a gépjárműből esetenként akár a fogvatartott megkísérelhet egy szökést, például kiugorhat. Ilyen helyzetben – amennyiben lehetőség van rá – az üldözését haladéktalanul meg kell kezdeni, azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy ha nem csak egy fogvatartott szállítása történik, akkor a többi fogvatartott őrzését továbbra is biztosítani kell.

A rendkívüli esemény bekövetkezéséről a szükséges jelentések megtétele nem maradhat el semmilyen esetben. Szállítás végrehajtása folyamán, mielőtt a mozgáskorlátozó eszköz felhelyeznénk, és a gépjárműbe beszállítanánk, meg kell motozni a fogvatartottat.

A távtárgyalások kezdete

Távtárgyalók kialakítása

A távtárgyaló helyiségek kialakításának kezdete a 2018-as évre tehető. Ezeknek a helyiségeknek a kialakítása a VIKI I. projekt keretében, uniós támogatással valósulhatott meg. 2018-ban 39 videokonferencia végpont került kialakításra az ország bv. intézeteiben, így 2018. augusztus 1-jétől a bv. szervezet biztosítani tudja a telekommunikációs eszköz útján történő tárgyalások lebonyolítását. Ennek biztosítására szolgáló helyiségek száma nem volt elegendő, bővítésük vált szükségessé, így 2019-ben további 21 komplett rendszert építettek ki, majd ehhez még 8 került telepítésre. Országosan, összesen 68 távkihallgató került kialakításra. Ezek a távtárgyalók rendkívül fejlett műszaki eszközökkel vannak felszerelve, mely által biztosított, hogy a végpontokon jelenlévők teljes mértékben láthassák, mi zajlik a tárgyalóteremben.

A távtárgyaló helyiségek kialakítása hatalmas fejlődést eredményezett. Ezen kívül az előállítások, szállítások alkalmával felmerülő biztonsági kockázatok, illetve a szállítások

költségének csökkentése is ennek köszönhetően történt meg. Ezzel kapcsolatban tanulmányomban az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézetet szeretném példaként bemutatni. Az intézet vonatkozásában összesen három távtárgyaló helyiség került kialakításra. Egyik helyiség a solti objektum „C” körletén, míg két másik az állampusztai objektum „C” körletén került kiépítésre. Az állampusztai objektum vonatkozásában a távtárgyaló helyiségek a Nyilvántartási Osztály közvetlen közelében található, az egyik az első emeleten, míg a másik a tetőtérben. Egy-egy ilyen helyiség kialakítása jelentős költségekkel jár, hiszen meghatározott felszereltséggel kell rendelkeznie.

„Az Országos Bírósági Hivatal részéről a Magyar Helsinki Bizottság részére nyújtott adatok alapján 2018-ban 39 bíróságon 72 fix végpontot, majd 2019 és 2020 során további 109 fix végpontot és 5 mobil végpontot létesítettek. 2021-ben összesen 30 mobil végpontot adtak át az Országos Bírósági Hivatalnál. Ezen adatok alapján a bíróságok keretében 139 bírósági intézmény részére 216 távmeghallgatás tartására alkalmas eszköz áll rendelkezésükre. A mobil végpontok lényege, hogy több bíróság igényeit is ki tudják szolgálni, szabadon mozgathatók, ezáltal ténylegesen valamennyi bíróságon szervezhető telekommunikációs eszköz útján történő tárgyalás.”⁵

Távtárgyalások számának alakulása az első években

Tekintettel arra, hogy a telekommunikációs eszköz útján történő meghallgatások kezdete 2018. augusztus 1-je, így a legelső évben még nem beszélhetünk túl sok távtárgyalásról. Az ezt követő évek adatai már jobban megmutatják, milyen mértékben alkalmazkodtak a hatóságok a tárgyalások, meghallgatások eme formájához. Fontos megjegyezni, hogy a különböző bíróságok, illetve más hatóságok eltérően alkalmazkodtak a tárgyalások ily módon történő megtartásához.

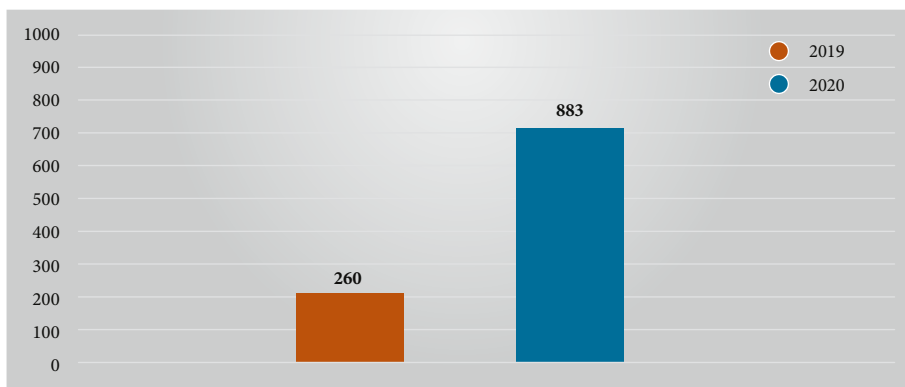
Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben 2019-ben tartották az első meghallgatást telekommunikációs eszköz segítségével. A 2019-es évben 260 tárgyalás került megtartásra ilyen formában. Ebben az évben a legtöbb videokonferenciás meghallgatást a rendőrkapitányságok bonyolították le. Ez alapján megállapítható, hogy a rendőrségek nagyon hamar alkalmazkodtak a meghallgatások ezen változatához, mivel így nem kellett adott esetben több száz kilométert is utazniuk. Mint minden új rendszernél, a telekommunikációs eszköz útján történő tárgyalások tartásánál is volt egy úgynevezett átmeneti, beindulási időszak. Ez arra szolgált, hogy a hatóságok fokozatosan át tudjanak térni erre a meghallgatási módra.

5 https://helsinki.hu/en/wp-content/uploads/sites/2/2020/11/HHC_remote_justice_HUN_211130.pdf

A 2020-as év jóval „komplikáltabbnak” volt mondható, hiszen ekkor kezdődött Magyarországon a COVID-19-járvány. A 2020-ban már jóval több, 883 foglalásról beszélhetünk a távtárgyalások kapcsán. Ez a szám az előző évi adat közel négyszerese, mely jelentős növekedésnek mondható. Megállapítható, hogy a kezdeti nehézségek ellenére a rendszer hatékonysága bebizonyosodott több szempontból is. A bíróságok is előszeretettel alkalmazzák sok esetben, hiszen sokkal egyszerűbb befoglalni az adott bv. intézet távtárgyaló helyiségébe.

A telekommunikációs eszköz használatát egyre több bíróság, rendőrség, törvényszék rendeli el egy-egy ügyben. Van, amikor a hatóság megküldi az idézést a fogvatartott részére és egyúttal kéri a bv. intézetet, hogy nyilatkoztassa az idézett személyt arról, hozzájárul-e a tárgyalás telekommunikációs eszköz útján történő megtartásához. Ehhez a bíróságok egy külön hozzájáruló nyilatkozatot küldenek a bv. intézetnek, melyen a fogvatartott be tudja jelölni, hogy elfogadja a tárgyalás ezen formában történő megtartását vagy nem. Az elítéltek a legtöbb esetben hozzá szoktak járulni, azonban akad egy-két kivétel, aki ragaszkodik ahhoz, hogy személyesen jelen lehessen a tárgyalóteremben. A hozzájárulásukban jelentős szerepet játszik, hogy a fogvatartottak többsége nem akarja, hogy másik bv. intézetbe szállítsák át akár több hétre egy tárgyalás miatt. Az első két év adatait megtekintve (1. ábra) látható a távtárgyalások számának növekedése.

1. ábra: Távtárgyalások száma az első években Állampusztán

Bíróságok, hatóságok alkalmazkodása a távtárgyalásokhoz

A bíróságok, véleményem szerint, kezdetben még kissé idegenkedtek a telekommunikációs eszköz útján történő tárgyalások tartásától. Egy teljesen új dolog volt, melyet még korábban egyszer sem használt se a bv. szervezet, sem pedig a bíróság. Ennek a tartózkodásnak oka lehetett egyrészt maga az újdonság, hiszen általában az új dolgok megszokása időbe telik. Emiatt kezdetben nem használták olyan sok esetben. Másik oknak mondhatnánk azt, hogy a tapasztaltabb, rutinosabb bírók, akik már hosszú évek

óta tartottak tárgyalásokat, tulajdonképpen megszokták a személyes megjelenéssel történő, közvetlen tárgyalást. Ehhez képest a távtárgyalás keretében a közvetlenséget felváltotta a közvetett, videokonferencia végponton keresztüli kapcsolat. Ez nem feltétlenül felelt meg mindenki elvárásainak.

A kezdeti nehézségek után azonban egyre több bíróság kezdte el alkalmazni a tárgyalások tartásának ezt a formáját. Azonban meg kell említeni azt is, hogy vannak olyan esetek továbbra is, amikor egy adott bíróság mindenféleképpen ragaszkodik a fogvatartott személyes jelenlétéhez.

Néhány esetben szót ejthetünk arról is, hogy még soha nem tartottak telekommunikációs eszköz útján tárgyalást annak ellenére, hogy a lehetőség adott hozzá. Bőven találunk országszerte olyan bírót, aki ragaszkodik a fogvatartott személyes megjelenéséhez, hiszen az egy közvetlen kapcsolatot eredményez, teljesen más, amikor a tárgyalásra idézett személy személyesen van ott. A telekommunikációs eszköz által tulajdonképpen egy közvetett kapcsolat alakul ki a bíró és az előállított személy között. Lényegesen más hatással van mind a fogvatartottra, mind a bíróra, amikor személyes megjelenéssel tartanak meg egy adott ügyben tárgyalást. A távtárgyalások keretében megtartott tárgyalás a bíróságoknak is egyfajta biztonságérzetet adhat, hiszen a fogvatartott által nem kerül elkövetésre rendkívüli esemény. Bármilyen történik, az a bv. intézetben belül zajlik le.

A különböző hatóságok részére történő előállítás jelen helyzetben nem mellőzhető teljesen, így a biztonsági kockázatok némely esetekben továbbra is fennállnak. Bizonyos alkalmaknál nem a bíróság mondja ki, hogy személyes megjelenéssel lesz a tárgyalás, hanem a fogvatartottnak adja a döntési lehetőséget, hogy hozzájárul-e a tárgyalás telekommunikációs eszköz útján történő megtartásához vagy nem.

A távtárgyalások hatása a bv. biztonság szempontjából

A távtárgyalások bevezetésénél több pozitívum is felsorolható, mind költséghatékonysági, mind pedig biztonsági szempontokból. Már a szükséges előállító személyzet létszáma is szembetűnő különbség. Míg egy bírósági előállításhoz minimum 2 fő személyi állományi tag szükséges, addig a távtárgyalások esetében ez csupán egy fő. Ez azt jelenti, hogy nem kell 2-3 fő személyi állományi tagot berendelni egy-egy előállításhoz, elegendő csupán 1 fő, aki biztosítja a távtárgyalás zavartalan lebonyolítását. Ráadásul az ilyen módon lebonyolított tárgyalás megtartásához a fogvatartottat nem kell kiszállítani a bv. intézet területéről, hanem csupán át kell kísérni a bv. intézet azon objektumába, ahol az e célból fenntartott helyiség megtalálható.

Mivel a bv. intézetet nem hagyja el a fogvatartott, így a rendkívüli események bekövetkezésének kockázata is jelentős mértékben csökkent. Nem áll fenn az a veszély,

hogy esetleg a hozzátartozói megpróbálják erőszakkal kiszabadítani, valamint a tiltott tárgyak átadása is teljes mértékben megakadályozható e téren. Egy előállítás során jelentős kockázatot jelent, hogy bármikor támadás érheti az előállító biztonsági felügyelőt, vagy egy engedélyezett beszélő esetén bármilyen tiltott tárgy kerülhet a fogvatartott birtokába.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény pontosan meghatározza, kik lehetnek jelen a telekommunikációs eszköz használata során. Ez alapján a 123. § szerint: „(1) *Telekommunikációs eszköz használata esetén az elkülönített helyszínen kizárólag a következő személyek lehetnek jelen:*

- a) az a személy, akinek a jelenlétét a telekommunikációs eszköz útján biztosítják,*
- b) az a) pontban meghatározott személy védője vagy segítője,*
- c) a nyomozó hatóság tagja, az ügyész, az alügyész, az ügyészségi fogalmazó, a bíró, a bírósági titkár, a bírósági fogalmazó, a bírósági ügyintéző,*
- d) fogva tartott személy esetében a fogva tartást végrehajtó intézetnek a fogva tartott személy személyazonosságának megállapítására feljogosított dolgozója,*
- e) fogva tartott személy esetében az őrzését ellátó személy,*
- f) a szakértő, a szaktanácsadó*
- g) a telekommunikációs eszköz működését biztosító személyzet.*

(2) Az elkülönített helyszínen legalább egy, az (1) bekezdés c) vagy d) pontjában meghatározott személynek vagy jogszabályban meghatározott más személynek jelen kell lennie.”⁶

A bv. intézet távtárgyaló helyiségében kizárólag a hatóság (bíróság, törvényszék, ügyészség, rendőrség) által beidéztet fogvatartott, illetve az őt előállító, a tárgyalást biztosító felügyelő van jelen. Rajtuk kívül más személy nem tartózkodik bent. Az előállított fogvatartott a távtárgyaló helyiségen belül az ott elhelyezett asztalnál, a képernyővel szemben foglal helyet, míg az őt előállító felügyelő a terem egyik sarkában helyezkedik el. A távtárgyalás alkalmával az esetek többségében ez a két személy tartózkodik bent. Ez alól kivételt képez, amikor a fogvatartott nem magyar állampolgárságú, és tolmács jelenléte válik szükségessé. Ennek esélye egyre nagyobb, hiszen, ha megnézzük a külföldi fogvatartottak létszámának alakulását, országszerte azt tapasztalhatjuk, hogy számuk növekvő tendenciát mutat.

A bv. intézet részéről megint pozitívumként emelhetjük ki azt is, hogy a telekommunikációs eszköz útján tartott meghallgatásokhoz lőfegyverrel ellátott felügyelőt sem kell biztosítani, mivel a fogvatartott az intézeten belül marad. Amennyiben a fogvatartott bármilyen rendkívüli eseményt próbálna meg elkövetni, hamarabb közbe lehet lépni,

⁶ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról, 123. §

hiszen a bv. intézetben belül gyorsabban mozgósíthatóak a személyi állományi tagok. Ez mind biztonsági, mind pedig jogi szempontból előnyt jelent.⁷

A telekommunikációs eszköz útján történő meghallgatások során, amennyiben a fogvatartott védőjével kíván telefonon keresztül beszélni, a távtárgyaló helyiségben található telefon segítségével teheti ezt meg. Az ott található mobiltelefonról hívást kezdeményezni nem lehet, azt a fogvatartott védője tudja felhívni. A védővel folytatott telefonbeszélgetést nem hallgathatja az előállító felügyelő, így annak időtartamáig el kell hagynia a távkihallgató helyiséget.

A meghallgatások esetében több bv. intézet is összekapcsolható. Ezáltal a hozzátartozókkal való atrocitások elkerülhetőek. A tanú és a vádlott, illetve a bűntársak elkülönítése is sokkal könnyebben megoldható a tárgyalások videokonferencián keresztüli lebonyolításával. Bűntársak esetében a távtárgyalás alkalmazásával elkerülhető, hogy esetleg összebeszéljenek, vagy egymásnak tiltott tárgyat juttassanak át akár hozzátartozókon keresztül.

A telekommunikációs eszköz útján történő meghallgatások pozitívumának mondható az is, hogy a fogvatartott a tárgyalás ideje alatt mindvégig kontroll alatt van, az őt előállító biztonsági felügyelőnek csak rá kell figyelnie, hiszen a helyiségben kettőjükön kívül nincs más személy. A távtárgyalás esetén bármilyen információ hamarabb eljut a megadott helyre.

Távtárgyalások fejlődése

A COVID-19-járvány és a veszélyhelyzet hatása a távtárgyalásokra

2020 márciusában Magyarországon is megjelent a COVID-19, más néven a koronavírus. Nagyon gyorsan járványhelyzet alakult ki. A világjárvány a bv. intézetek mindennapjait is drasztikusan megváltoztatta. Ha a fogvatartottak közül bárki megbetegszik, nagy a kockázata, hogy a zárkatársai is fertőzöttek lesznek. A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága a járvány idején különböző utasításokat adott ki a bv. intézetekre vonatkozóan. Ide tartoznak a a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására vonatkozó intézkedési tervek. Ezen kívül ebben az időszakban hozta meg az országgyűlés a 2020. évi LVIII. törvényt a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről.

A bv. intézeteken belül a fertőzés veszélye biztonsági kockázatot is hordozott magában, hiszen a személyi állomány ugyanúgy veszélyeztetve volt. A fogvatartottak magas

⁷ Czenczer O. (2020)

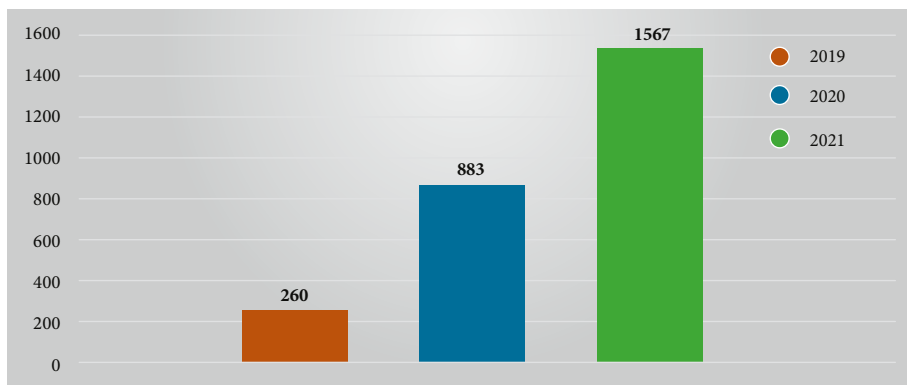
számú megbetegedése a vírussal még nagyobb veszélyt jelenthetett volna. A kockázatok csökkentésének érdekében a bv. intézetekben bevezették a részlegeken szolgálatot teljesítő személyi állomány részére az úgynevezett teljes testet takaró védőruha, a lábszák, és a védőkesztyű viselését, mellette a fejpántos plexi arcpajzs is használatban volt. Véleményem szerint a bv. intézetek mindent megtettek annak érdekében, hogy a COVID-19-járvány csupán a lehető legminimálisabban érintse a szervezetet.

A COVID-19-járvány és a veszélyhelyzet mindemellett hatást gyakorolt a távtárgyalások számára is. Ez természetesen jó értelemben is vehető, hiszen ezen időszakban az ilyen eszközzel megtartott ülések száma rendkívül megemelkedett, míg a jelenléti, személyes megjelenéshez kötött tárgyalások száma lecsökkent. A bíróságok többsége igyekezett elkerülni a személyes megjelenéssel tartandó meghallgatásokat, hiszen a járványügyi fenyegetettség nagy kockázatot rejtett magában. Azonban a járványveszély miatt a meghallgatások során is fokozott figyelmet fordított minden bv. intézet az egészségügyi előírásokra.

Egy ideig a videokonferenciás tárgyalásokra történő előállítás során a biztonsági felügyelő védőfelszerelésben, teljes testet takaró védőruhában, maszkban, lábszákbán hajtotta végre az előállítási feladatot. Hiszen a távtárgyalások is kockázatokkal hordoztak magukban. Itt nem feltétlenül a biztonságra kell gondolni, hanem jórészt egészségügyi szempontokra. Elegendő egy fertőzött személy, aki érintkezik akár fogvatartottal, akár a személyi állománnyal, konkrétan az egész bv. intézetre kiterjedően kihatással lehet. Éppen ezért került bevezetésre a teljes védőfelszerelésben történő előállítás.

A veszélyhelyzet idején a bíróságok is nagyobb számban kezdeményeztek videó hívást a meghallgatásaik során. A COVID-19-járvány első évében majdnem háromszorosára nőtt a távtárgyalások száma, hiszen például az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben a 2019-es évi 260-hoz képest 2020-ban már 883 foglalásról számolhatunk be. Ezen adatok alapján ugrásszerű növekedést figyelhetünk meg. A 2021-es évben ez a szám még tovább emelkedett, 1 567 alkalommal történt a hatóságok által távmeghallgatásra idézés. Így kétszeresére emelkedett az ilyen módon megtartott tárgyalások száma. A veszélyhelyzet kialakulása tulajdonképpen rákényszerítette a hatóságok nagy részét, hogy alkalmazkodjanak a távtárgyalásokhoz, ennek köszönhetően megismerték a pozitív oldalát is. A bíróságok között akad olyan is, amely kizárólag videokonferencia végponton keresztül bonyolítja le tárgyalásait. Ezek alapján összességében elmondható, hogy a Magyarországot is jelentős mértékben érintő COVID-19-járvány okozta veszélyhelyzet jelentős hatást gyakorolt az ilyen formában megtartott ülések számára. (2. ábra)

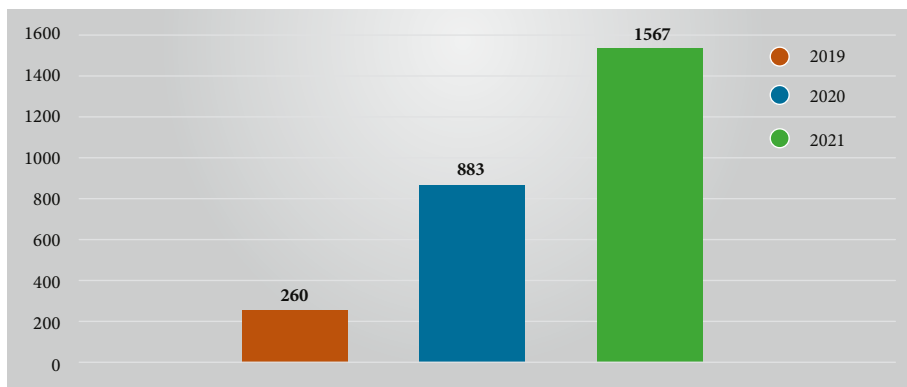
2. ábra: A COVID-19-járvány hatása

A jelen

Távtárgyalások számának növekedése

A meghallgatások száma évről-évre növekedett az ország bv. intézeteiben. Kicsit részletesebben lebontva, az első évben befoglalt 260 távtárgyalás az Állampusztai Országos Bv. Intézetben azt jelenti, hogy az adott évben tulajdonképpen körülbelül minden munkanapra jut egy. Ez a szám még azt mutatta, hogy a hatóságok részéről volt némi bizonytalanság, bizalmatlanság a meghallgatások formájának e módszerével szemben. A következő évben már részben ismerték a hatóságok, így egyre több alkalommal éltek az előnyeivel.

Az ugrásszerű növekedést akár a COVID-19-járvány okozta veszélyhelyzet vívmányának is tekinthetjük a videokonferenciás tárgyalások, meghallgatások számainak tekintetében. Ezek mind bv. intézeti, mind pedig országos szinten jelentősen megugrottak (3. ábra).

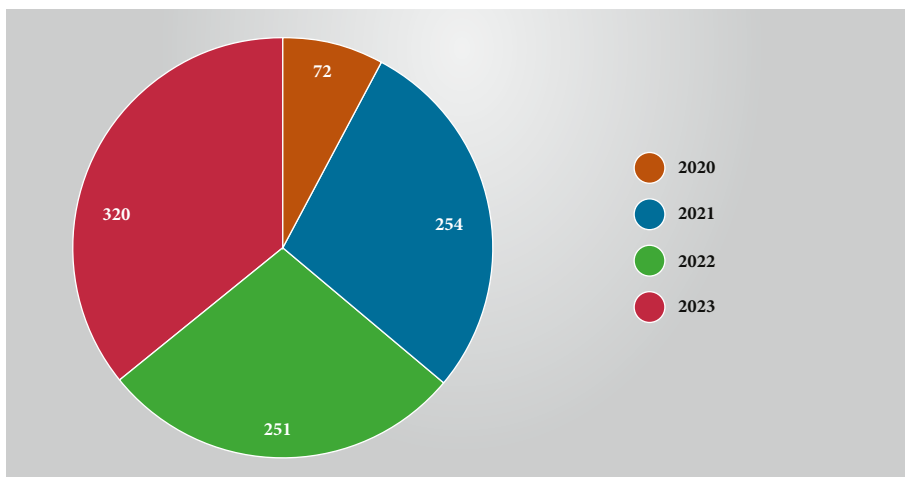

3. ábra: Távtárgyalások számának összehasonlítása Állampusztán

Ahogy az korábban már említettem, a 260-hoz képest a 883 befoglalt távmeghallgatás több mint háromszoros növekedést mutat, mely a következő évben tovább emelkedett. 2021-ben már 1 567 esetről számolhatunk be az Állampisztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet vonatkozásában. 2022-ben is hasonló számú távtárgyalás történt, a járványhelyzet azonban továbbra is fennállt.

A videokonferencia végpontok száma jelen helyzetben nem biztos, hogy ki tudja elégíteni ezt a hirtelen emelkedő igényt, hiszen egy személynek lehet több órás tárgyalása is. Ebben az esetben, míg be nem fejeződik az egyik személy távtárgyalása, más hatóság nem csatlakozhat a végponthoz. A bv. intézetekben jelenlévő fogvatartottak többsége szívesebben járul hozzá az ilyen ülések megtartásához, mint a szállítással történő előállításához. Az idei év első két hónapjában 320 alkalommal történt foglalás. A 2020-as, 2021-es, 2022-es és a 2023-as év első két hónapjában történt foglalások számának összehasonlításában látható, hogy a 2023-as évben volt a legtöbb. (4. ábra)

4. ábra: Az adott év első két hónapjában tartott távtárgyalások száma

Jelenleg az is elmondható a távtárgyalásokkal kapcsolatban, hogy bizonyos esetekben a fogvatartott átszállításra került egy ülés előtti nap. Ez többségében akkor fordulhat elő, amikor akár a bíróság, vagy a rendőrkapitányság a szállítás napján foglalja le a videokonferencia végpontot. Ilyen esetekben a bv. intézetek felveszik az idéző hatósággal a kapcsolatot, melynek során egyeztetés történik egy esetleges átfoglalásra vonatkozóan, a célintézet távtárgyaló helyiségébe. Amennyiben nem megoldható az átfoglalás, a fogvatartottat vissza kell szállítani a küldő bv. intézetbe az idézés napján, vagy azt megelőzően, a tárgyalás zavartalan lebonyolítása érdekében.

Annak ellenére, hogy az ilyen módon megtartott tárgyalások száma jelenleg tovább növekedhet, nem válthatja ki teljes mértékben a személyes megjelenéssel tartottakat. Ennek oka, hogy a Bv. kódex 113§ (1) pontja kimondja, hogy *„a fogvatartottat – megjelenési szándékától függetlenül – elő kell állítani,*

- a) ha büntetőügyben terheltként vagy büntetés-végrehajtási ügyben,*
 - b) tanúként,*
 - c) az apaság és a származás megállapítása iránti perben személyes megjelenésre kötelezéssel félként,*
 - d) gondnokság alá helyezés iránti perben alperesként,*
 - e) szabálysértési ügyben eljárás alá vont személyként,*
 - f) az Országgyűlés nemzetbiztonsággal foglalkozó állandó bizottsága által közreműködésre kötelezett személyként*
- idézik.”⁸*

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 122. § bekezdése alapján: *„(2) A telekommunikációs eszköz használatának elrendelése mellőzhető, ha*

- a) a telekommunikációs eszköz használatával elérni kívánt cél más módon is biztosítható,*
 - b) a sértett, a tanú, vagy a terhelt személyes megjelenése az eljárási cselekmény jellege, vagy annak eredményes elvégzése érdekében nélkülözhetetlen.*
- (3) Ha a telekommunikációs eszköz használatának technikai feltételei fennállnak, a bíróság csak különösen indokolt esetben mellőzheti a telekommunikációs eszköz használatát*
- a) a különleges bánásmódot igénylő sértett jelenlétét igénylő eljárási cselekmény esetén,*
 - b) a fogva lévő, a személyi védelem alatt álló vagy a Védelmi Programban részt vevő tanú vagy terhelt jelenlétét igénylő eljárási cselekmény esetén, valamint*
 - c) a letartóztatás meghosszabbítása vagy fenntartása tárgyában tartott ülésen.*
- (4) A különleges bánásmódot igénylő sértett vagy tanú védelme esetén a bíróság a telekommunikációs eszköz használatát akkor mellőzheti, ha más módon biztosítja a sértett vagy a tanú védelmét.”⁹*

A távtárgyalások lebonyolítása időnként akadályba ütközhet. Ez lehet akár egy áramkimaradás vagy áramszünet, de előfordulhat az is, hogy komolyabb probléma lép fel váratlanul. Az esetleges technikai, rendszerbeli hibák szerencsére igen ritkák, így nagyon kevés eset van, amikor elmaradt egy ülés ilyen okból kifolyólag. *„A bv. bírók szempontjából jelent esetenként nehézséget, hogy a bv. intézeteknél kialakított,*

8 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról, 113. § (1) a) – f) pont

9 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról, 122. § (2), (3), (4) pont

*táv meghallgatására alkalmas helyiségek foglалásakor figyelembe kell venniük a büntetőbírók foglалásait is, ugyanakkor a bv. bíró az eljárása során rugalmasabban tudja kezelni az esetleges csúszásokat, elmaradásokat.*¹⁰ Technikai, esetleges rendszerbeli probléma azonban nem csak a bv. intézetnél fordulhat elő. A bíróság vagy más hatóság technikai rendszerében is adódhatnak problémák, melyek pár percet vagy akár néhány órát is igénybe vehetnek.¹¹

Összegzés

A távtárgyalások tartására alkalmas helyiségek kialakítása 2018-ban kezdődött meg a bv. intézetekben. Ezen helyiségek kialakítása előtt csupán személyes megjelenéssel lehetett a tárgyalásokat lebonyolítani. Ilyenkor a fogvatartottat el kellett szállítani egy másik bv. intézetbe, amely elő tudta állítani, és ahol ott töltött 1, akár 2 hetet is. A másik lehetőség az adott bv. intézet általi előállítás, melynek során minimum 2 fő előállító biztonsági felügyelőre volt szükség. A szállítás során több jelentős, biztonságot veszélyeztető kockázati tényezőről lehet szó.

A távtárgyalások tartása ezeknek a biztonsági kockázatoknak a csökkentését szolgálja. Az első évben még nem volt nagy számú telekommunikációs eszköz útján történő tárgyalás, hiszen a büntetés-végrehajtási szervezet 2018. augusztus 1-jétől biztosítja a meghallgatások ezen formáját. 2019-ben már jelentős növekedést láthattunk annak számában. Állampusztán ebben az évben kezdődtek meg a videó hívással lebonyolított tárgyalások. A 2020-as év a videokonferencia végponttal összekötött meghallgatások számát ugrásszerűen megnövelte, hiszen ebben az évben kezdődött Magyarországon a COVID-19-járvány, mely jelentős változásokat hozott magával. Különböző intézkedések bevezetését is szükségessé tette a veszélyhelyzet. Ezen időszak két évében a távtárgyalások száma a többszörösére emelkedett.

A hatóságok többsége igyekezett átállni az új rendszerre. Nem szükséges löfegyverrel felszerelt előállító felügyelő, a bv. intézet elhagyása nélkül, egyetlen személyi állományi tag jelenlétével megoldható a tárgyalásra történő előállítás. Fejlesztésük, távtárgyaló helyiségek számának bővítése hasznos lenne, ez azonban jelentős költségekkel jár.

10 Hersics Zsolt: A telekommunikációs eszköz alkalmazása a fogvatartottak büntetőeljárási, valamint büntetés-végrehajtási ügyei során, és a törvényességi felügyelet ellátásában. (Szakdolgozat), p. 60.

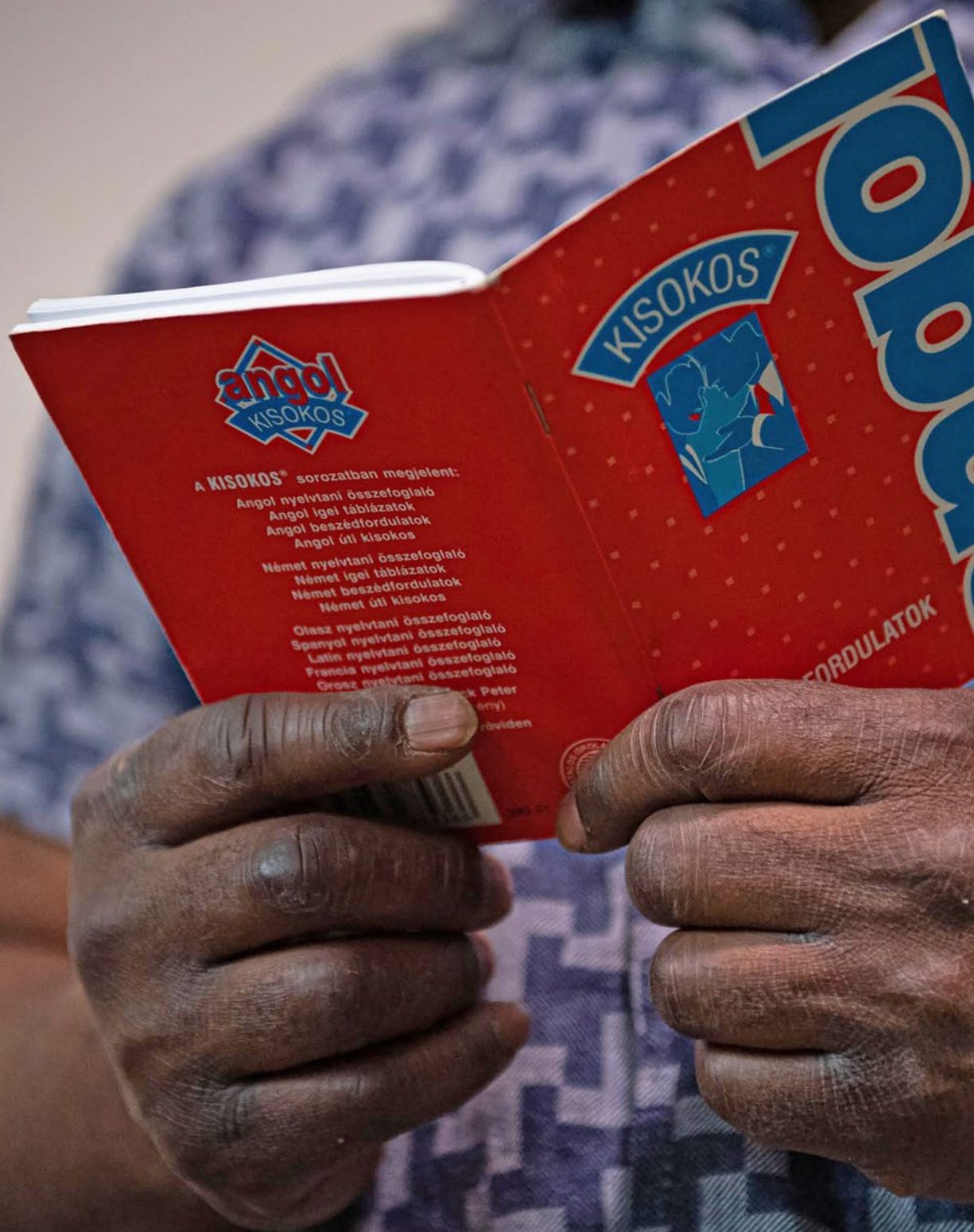
11 Bogotyán R. (2022)

Felhasznált irodalom

- 16/2014 (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól
- 36/2020. (VII. 16.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatáról, valamint a rendkívüli események felszámolási terveinek elkészítéséről
- 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítás a büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
- Bogotyán Róbert (2022): A reintegrációs őrizet garanciaelemei. In: Magyar Rendészet 22:3 pp. 131-144.
- Czenczer Orsolya (2020): Őrizzük is meg nem is...: A reintegrációs őrizet jogintézményének hazai aspektusai. In: Madai Sándor – Pallagi Anikó – Polt Péter (szerk.): Sic itur ad astra: Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, pp. 121-128.
- Hersics Zsolt: A telekommunikációs eszköz alkalmazása a fogvatartottak büntetőeljárási, valamint büntetés-végrehajtási ügyei során, és a törvényességi felügyelet ellátásában. (Szakdolgozat)
- Krámer Lili – Lukovics Adél: Képernyőn az igazság – elektronikus kapcsolattartás a büntető igazságszolgáltatásban
Online: https://helsinki.hu/en/wp-content/uploads/sites/2/2020/11/HHC_remote_justice_HUN_211130.pdf

A KISOKOS® sorozatban megjelent:

Angol nyelvtani összefoglaló
Angol igei táblázatok
Angol beszédfordulatok
Angol úti kisokos

Német nyelvtani összefoglaló
Német igei táblázatok
Német beszédfordulatok
Német úti kisokos

Olasz nyelvtani összefoglaló
Spanyol nyelvtani összefoglaló
Latin nyelvtani összefoglaló
Francia nyelvtani összefoglaló
Görög nyelvtani összefoglaló

Dr. Péter
Károlyi
röviden